

30 Ιανουαρίου: Ημέρα Τριών Ιεραρχών

Κάθε χρόνο τέτοια μέρα οι άνθρωποι των γραμμάτων και ειδικότερα όσοι εμπλεκόμαστε στη μαθησιακή διαδικασία, δάσκαλοι και μαθητές όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, τιμάμε τους τρεις μεγάλους αυτούς αγίους, τον **Βασίλειο τον Μέγα**, τον *Γρηγόριο το θεολόγο* και τον **Ιωάννη το Χρυσόστομο**, αναγνωρίζοντάς τη σημαντική προσφορά τους και προβάλλοντάς τους ως διαχρονικά πρότυπα δασκάλων και μαθητών.

Βασίλειος ο Μέγας: Ο Άγιος Βασίλειος ή Βασίλειος Καισαρείας, υπήρξε επίσκοπος Καισαρείας και θεωρείται Πατέρας της Εκκλησίας και ένας εκ των μεγαλύτερων θεολόγων της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Η συμβολή του στην χριστιανική θεολογία θεωρείται κεφαλαιώδης ενώ σ' αυτόν αποδίδεται και η «Θεία λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου». Ο Μέγας Βασίλειος σπούδασε στην Αθήνα και θεωρούσε πολύ σημαντική τη μελέτη των κλασικών συγγραφέων και της ελληνικής φιλοσοφίας, φυσικά υπό το χριστιανικό πρίσμα. Η συμβολή του στην ανάπτυξη των γραμμάτων και της φιλανθρωπίας τον κατέστησαν μια από τις μεγαλύτερες μορφές της Χριστιανικής παράδοσης.

«Τελειότατη κοινωνία ονομάζω αυτήν όπου έχει καταργηθεί η ιδιοκτησία, έχουν εκλείψει οι προσωπικές διαφορές και έχουν εξαφανιστεί οι έριδες και οι φιλονικίες.. Είναι η κοινωνία όπου όλα είναι κοινά, οι ψυχές, οι γνώμες, τα σώματα και όλα εκείνα με τα οποία τρέφονται τα σώματα.

Κοινός είναι ο Θεός, κοινή η ευσέβεια, κοινή η σωτηρία, κοινά τα αγωνίσματα, κοινοί οι πόνοι, κοινά τα στεφάνια τη δόξας.

Οι πολλοί ένας είναι και αυτός ο ένας δεν υπάρχει μόνος του, αλλάζει μέσα στους πολλούς»

Τα παραπάνω αναφέρονται στις Ασκητικές Διατάξεις του Μ. Βασιλείου (τομ.57 σ.42-43).

Οικουμενικότητα - παγκοσμιοποίηση

Πολλούς αιώνες πριν την επινοήση του όρου «παγκοσμιοποίηση» πρώτα η Εκκλησία μίλησε τη γλώσσα της «οικουμενικότητας».

Την οικουμενικότητα τη βλέπουμε στη ζωή και στο έργο των τριών Ιεραρχών: είναι για αυτούς μία **βιωμένη εμπειρία ζωής**.

Γεννημένοι σε οικουμενικό περιβάλλον και μορφωμένοι κοντά στους εθνικούς και ιουδαίους δασκάλους της εποχής τους ένωσαν την οικουμενικότητα του μηνύματος της εκκλησίας του Χριστού στην ίδια τους την υπόσταση.

Αυτοί ένωσαν την ανατολή με τη δύση, αυτοί τον αρχαίο με το νέο κόσμο του Χριστιανισμού. Η οικουμενική αυτή διάσταση της σκέψης των πατέρων της εκκλησίας είναι η απάντηση στα αρνητικά της παγκοσμιοποίησης του σήμερα.

Θέση της Εκκλησίας η οικουμενικότητα:

Ο σύγχρονος θεολόγος Μάριος Μπέγζος λέει:

«Οι ορθόδοξοι συνδυάζουν την επιβίωση με τη συμβίωση.

Αυτό εξυπνοεί το **σεβασμό στη διαφορετικότητα** και θεμελιώνει την οικουμενικότητα ποιοτικά. **Οικουμενικότητα σημαίνει η προτεραιότητα της διαφοράς.**

Η παγκοσμιοποίηση πρέπει να μετουσιωθεί σε οικουμενικότητα».

Η άγνοια του πλησίον, η παράλειψη του σεβασμού της διαφορετικότητας, οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα δημιουργούν τον φονταμεταλισμό και τον κάθε είδους φανατισμό που τον απορρίπτει και το ιερό Ευαγγέλιο.

Ο **Μ. Βασίλειος** στα έργα του παρουσιάζει την ιδανική μορφή κοινωνικής ζωής. Η **ατομική ιδιοκτησία, οι αντιθέσεις, ο πλούτος και η αδικία καταδικάζονται.**

Αρνείται ότι μπορεί κάποιος να είναι δούλος, εξαιτίας των πολιτικών και κοινωνικών δεδομένων και αντιλήψεων.

Τα αγαθά προορίζονται για όλους και αποβλέπουν, με την κτήση και χρήση τους, στην ευημερία όλων.

Πρέπει να καλύπτουν πραγματικές ανάγκες του ανθρώπου, ενώ η υπέρβαση αυτού του μέτρου οδηγεί στην πλεονεξία, στην κοινωνική αδικία και την απανθρωπία.

Ο άνθρωπος είναι «οικονόμος των αγαθών που έδωσε ο Θεός», «διαχειριστής του πλούτου και όχι ιδιοκτήτης».

Και εξηγεί:

«Πολλοί πλούσιοι πρόβαλαν το επιχείρημα:

-Ποιον αδικώ, αφού όσα κατέχω είναι δικά μου;

-Ποια δικά σου; Ρωτά ο Βασίλειος.

- (και συνεχίζει) «Από πού τα πήρες και τα έφερες στη ζωή; Είναι σαν να πηγαίνει κάποιος στο θέατρο πρώτος, να πιάνει την καλύτερη θέση και μετά να βγάζει έξω όσους έρχονται μετά από αυτόν θεωρώντας αποκλειστικά δικό του το θέαμα που προορίζεται για όλους. Αυτό κάνουν και οι πλούσιοι. Μαζεύουν τα αγαθά που είναι κοινά για όλους τους ανθρώπους, τα θεωρούν αποκλειστικά δικά τους, επειδή πρόλαβαν αυτοί πρώτοι και τα πήραν».

Ιωάννης ο Χρυσόστομος: Θεωρείται πως η γλώσσα του «έσταζε μέλι» καθώς υπήρξε ο πιο χαρισματικός ρήτορας της εποχής του. Διετέλεσε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως και αφιέρωσε τη ζωή του στην ανάπτυξη της φιλανθρωπίας. Μάλιστα τα ημερήσια συσσίτια που οργάνωσε έτρεφαν 7.000 ανθρώπους! Στον τομέα της φιλοσοφίας, μπορεί να απέρριπτε τις θεωρίες των αρχαίων Ελλήνων περί Θεού ωστόσο δεν δίστασε να χρησιμοποιήσει τις εργαλειακές μεθόδους της φιλοσοφίας τους προκειμένου να αναπτύξει μια συστηματική θεολογία. Στη ζωή του υπήρξε υπόδειγμα ασκητή ενώ δεν παρέλειπε να καταδικάζει εκείνους τους ιερείς που πλούτιζαν από την ιδιότητά τους. Ήταν τέτοια η σκληρή κριτική που ασκούσε στους Αυτοκράτορες, που τελικά η αυλή τον κυνήγησε και τον εξόρισε. Όμως η φήμη του τον ξεπέρασε αφού θεωρείται Άγιος από όλες σχεδόν τις χριστιανικές ομολογίες.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος εξηγεί ότι :

Ο αέρας η γη το οικόπεδο και τα υλικά είναι του Θεού.

Έτσι και τα χρήματα είναι κοινά αφού είναι δώρο του Θεού και όχι δικά μας.

Καταλαβαίνει κανείς τις πρωτοποριακές τους ιδέες για την εποχή τους και την οικουμενική τους αξία για όλες τις εποχές.

«Δε φρίττεις άνθρωπε, δεν κοκκινίζεις από ντροπή, ονομάζοντας επιτιθέμενο αυτόν που παλεύει για το ψωμί του; Και αυτό είναι έγκλημα της δικής μας ωμότητας. Διότι, επειδή δεν ανεχόμαστε να δίνουμε εύκολα, αναγκάζονται να επινοούν μύριες πονηριές , ώστε να ξεγελάσουν την απανθρωπιά μας και να μαλακώσουν τη σκληρότητά μας. Και μάλιστα επιτιθέμενος είσαι (εσύ), διότι, αν και έρχεσαι συχνά στην εκκλησία και ακούς τα κηρύγματά μου, όμως στην αγορά προτιμάς και το χρυσάφι σου και τις επιθυμίες σου και τις ανθρώπινες φιλίες από τις δικές μου προτροπές» (Ιωάννου Χρυσοστόμου Εις την προς Ρωμαίους ΙΔ΄ PG 60, 535,536) 63, 176 .

Οι τρεις Ιεράρχες έβλεπαν τον άνθρωπο ως κέντρο της δημιουργίας, όχι φυσικά ως κέντρο που για χάρη του πρέπει να λεηλατηθούν τα πάντα, αλλά ως κοινωνό του Θεού και προστάτη της φύσης.

Θεωρούσαν τον άνθρωπο πρόσωπο και όχι μάζα.

Οι άνθρωποι δεν ήταν απρόσωπο σύνολο, αλλά ανεπανάληπτες προσωπικότητες που θα έπρεπε να διδάσκονται δια βίου.

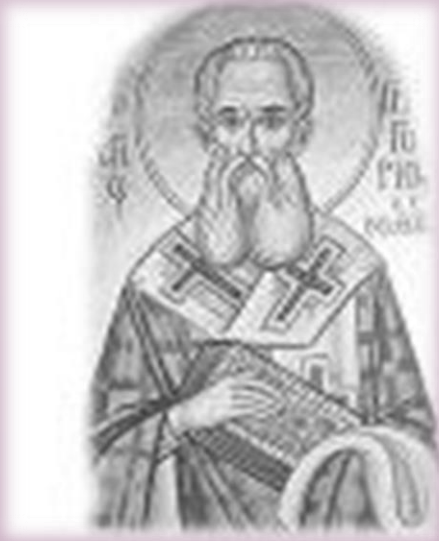
Η παιδεία είναι η ανύψωση του προσώπου, του κάθε προσώπου ξεπερνώντας το επίπεδο του ατόμου και οδηγεί στην αγάπη.

Γρηγόριος ο Θεολόγος: Γνωστός και με το προσωνύμιο «θεολόγος», ο Γρηγόριος υπήρξε Πατριάρχης Κωνσταντινούπολης τον 4ο αιώνα. Η επιρροή του στην Τριαδική θεολογία θεωρείται τόσο σημαντική που έγινε γνωστός ως «Τριαδικός Θεολόγος». Τα περισσότερα από τα έργα του επηρεάζουν τους σύγχρονους θεολόγους, ειδικά όσον αφορά τα τρία Πρόσωπα της Αγίας Τριάδας.

Υπήρξε φίλος του Μεγάλου Βασιλείου καθώς και του αδελφού του Αγίου Γρηγορίου Νύσσης.

Ήταν σφοδρός οπαδός των γραμμάτων και επιθυμούσε να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ ελληνόφωνων και λατινόφωνων θεολόγων της εποχής του. Εκτός από εξαιρετικός θεολόγος όμως, υπήρξε και πολύ καλός ποιητής, αφού έγραψε αρκετά ποιήματα με θεολογικά και ηθικά θέματα.

Λέει ο Γρηγόριος:

«Η φτώχεια και ο πλούτος, αυτό που ονομάζουμε ελευθερία και δουλεία, και τα παρόμοια, ύστερα υπεισήλθαν στο ανθρώπινο γένος, όπως ακριβώς μερικές κοινές αρρώστιες που ήρθαν μαζί με την κακία, όντας επινοήματά της. Δεν ήταν όμως, λέει (η Γραφή), έτσι από την αρχή. Εσύ να βλέπεις την πρώτη ισότητα και όχι τη μετέπειτα διαίρεση. Όχι το νόμο του ισχυρού, αλλά του Δημιουργού» (Γρηγορίου θεολόγου περί φιλοπτωχείας PG 35 ,892 A-B)

• Αυτός που αγαπάει τον
συνάνθρωπό του δεν κατέχει
τίποτε περισσότερο από αυτόν.

• Όσο κάποιος πλεονάζει στον
πλούτο, τόσο υστερεί στην αγάπη».

• Μ. Βασίλειος

